

Rəssamlığı sənət kimi hiss etmək asan, elm kimi dərk etmək isə çətindir...

Onun rənglər düzümü

M

ələm olduğu kimi, rəssamlıq təsviri incəsənətin ən qədim növlərindən biridir. Bu sənətin əsas əlamətləri obrazlılıq, emosionallıqdır. Rəssamlıq əsərlərinin obrazları ideya və mövzunun, süjet və xarakterin vəhdətinə əsaslanır. Bədii obrazın bu komponentləri rəsm, kompozisiya, kolorit, işıq-kölgə, perspektiv kimi təsvir və ifadə vasitələri ilə konkretləşdirilir.

İncəsənət, qədim tarix və ədəbiyyata dair bir sıra elmi əsərlərin müəllifi, respublika, keçmiş Sovetlər birliyi və xarici sərgilərin fəal iştirakçısı Səhət Veyisov həmin komponentləri özünəməxsus şəkildə ifadə etmək qabiliyyətinə malik olan sənətkar-rəssamdır. Onun çoxşaxəli və geniş əhatə dairəsinə malik yaradıcılığında ömrünü öz sənətinə qurban vermiş ehtirash qəlb çirpintiləri daim duyulmaqdadır. Gələcəyi qabaqcadan hiss etmək, ümumdünya incəsənətini seyr edib yenidən doğma Azərbaycan mədəniyyətinin kökünə qayıtmaq bacarığını özündə ehtiva edən bu sənət fədaisi barədə dünyanın məşhur incəsənət xadimləri hələ kiçik yaşlarından çox yüksək və qiymətli fikirlər söyləmişlər.

Holland rəssamı və nəzəriyyəçisi Filip Angelin bir fikri var. O, deyir ki, böyük rəssam olmaq üçün gərək sənətkarda aşağıdakı xüsusiyyətlər olsun: incəsənəti və sənət tarixini bilmək, işıq, kölgə effektini duymaq, titrəməyənlə və həyat hadisələrinə müdaxilə. Onun qənaətinə görə, təbiət bu keyfiyyətlərinin hamısını Səhətə bəxş etmişdir.

Səhətin tablolarında rənglər öz funksiyalarından daha böyük rol oynayır. Bu tablolar güclü küleyin göyə sovurduğu gül-çiçək fırtınasını xatırladır. Onun bütün tablolarında rəng və cizgi çalarlığı hakimdir. Bu əsərlər təmiz, bütövlüyü ilə adamı valeh edir. Azərbaycanın xalq şairi Rəsul Rzanın sözləri ilə desək, "Səhətin tablolarında istedad aqadır. O, rənglər fırtınasını, naxışlar örtümünü tənzim edir, onların yeni ahəngini, heyratlı düzümünü yaradır".

İstedadlı rəssam Səhət Mahmud oğlu Veyisov 31 may 1953-cü ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur. 1968-ci ildə Azərbaycanda ilk dəfə olaraq 15 yaşlı rəssamın fərdi sərgisi açılmış, 1969-cu ildə isə bu dəfə keçmiş SSRİ-nin paytaxtı Moskva şəhərindəki incəsənət işçilərinin mərkəzi evində İltifaq miqyasında geniş rezonans doğurmuş sərgisi keçirilmişdir.

1968-ci ildə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin qərarı ilə, xüsusi istedadlı nəzərə alınaraq ali məktəbi bitirənə qədər Səhətə xüsusi təqaüd təyin olunmuşdur. 1960-cı ildə Bakı şəhəri 164 nömrəli məktəbin I sinfinə daxil olan Səhət VIII sinifdən etibarən 39 nömrəli məktəbə keçmiş, 1972-ci ildə həmin məktəbi bitirmişdir. Mirzəğa Əliyev adına İncəsənət İnstitutunu 1978-ci ildə başa vuran rəssam 1986-cı ildə SSRİ Rəssamlıq İttifaqının üzvü olmuşdur. 1988-ci ildə "Azərbaycan musiqi və poeziya" rəsm əsərləri silsiləsinə görə respublika Lenin komsomolu mükafatına layiq görülmüşdür.

Səhətin fikrincə, rəssamlığı sənət kimi hiss etmək asan, elm kimi dərk etmək isə çətindir. Bu sənət ən sərbəst əməllərdən biridir. Rəssamlıq üçün qanun yoxdur, rəssam qanunları yaradan və dağıdan şəxsdir.

Şərq və Qərb incəsənətinin ənənələrinə əsaslanaraq özünəməxsus bədii təsir gücünə malik əsərlərin yaradılması, milli mövzuların şərti, stilizə olunmuş, bəzən də abstrakt formalarda təsviri, nağıl qəhrəmanlarının, mifoloji obrazların məxsusi dəst-xətlə kətan üzərinə köçürülməsi S.Veyisovun yaradıcılığının əsas xüsusiyyətidir.

Tələlə gətirmişdir ki, mən bu istedadlı, səmimi, sadəqətlili, qonaqpərvər, gözəl daxili aləmə malik, sağlam əqidəli, ruhdan heç vaxt düşməyən, həmişə inamli, həddindən artıq savadlı və geniş dünyagörüşlü rəssamla 1989-cu ildə-hərbi xidmətimi başa vurub qayıtdıqdan sonra Bakı şəhərində tanış olmuşum. Bu tanışlıq sonradan dostluğa çevrilmişdir. Mən onda Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsinin III kursunda təhsil alırdım.

Həmin ildən başlayaraq ali məktəbi başa vurana qədər və ondan sonrakı bir neçə ildə mən Səhətlə şəhərdə dəfələrlə görüşmüş və evlərinə qonaq getmiş, saatlarla bu müdrik insanla faydalı söhbətlər etmiş, fikir mübadiləsi aparmış, çoxlu məsləhət almış və ondan çox şeyləri öyrənmişdim. Aramızda 15 il yaş fərqi

olmasına baxmayaraq rəssamlığın sirləri haqqında dolğun və ətraflı məlumat verən rəssam mənimlə öz həmyaşidi kimi davranır, əsərləri, onların məzmununu, quruluşu, əhəmiyyətini barədə səbrlə izahat verir, mənim dərslərim və bədii yaradıcılıqla yaxından maraqlanırdı. Biz cəmiyyətdə baş verən müxtəlif proseslər və ədəbi aləmdəki dəyişikliklər barədə vaxtaşırı olaraq məlumat mübadiləsi edirdik. Bu böyük qəlblə insanla ünsiyyət mənim daxilə aləmində sevinc qarışıq xoşbəxt və inamli hisslər doğurmuşdu.

Onun rəssamlıq aləminə gəlməsində həlledici rol oynamış böyük qardaşı Ruslanla da tanışlıq mənə xoş təəssürat oymuşdu. O da Səhət kimi sadə, mehriban, həlim və sakit təbiətli insan idi. Mən onunla Səhətin evində bir neçə dəfə ünsiyyətdə olmuşdum. Ağıllı məsləhətləri ilə seçilən Ruslan, qardaşı ilə çox mehriban davranır, səmimi söhbətlər edirdi.

Mən Səhətin ömür səhifələrini vərəqlədikcə danışdıqlarını qeyd dəfərləməyə yazardım. Artıq iyirmi ildən çoxdur ki, həmin qeydləri şəxsi kitabxanəmdə saxlayır və hərdənbir nəzərdən keçirirəm. Onun bildirdiyinə görə, hələ 4-5 yaşlarında olarkən Faişə nəvəsinin damıdığı "Min bir gecə" və bir çox fəlsəfi nağıllar gələcək həyatına böyük təsir göstərmiş. Gecələr yuxusunda nəvəsinin nağıl qəhrəmanları ilə ünsiyyətdə olub, "Ələddinin səhl çırağı" nağılını çox xoşlayıb. Yuxudan ayıldandan sonra nəvəsindən yenidən nağıllar danışmasını xahiş edib və nəvəsi də böyük məmnuniyyətlə ona yeni nağıllar söyləyib.

Səhət nəvəsindən yaxşı hekayəçi təsəvvür etmir. Qədim Şərqə vurğunluğu bu nağıllardan başlayıb. O, həmçinin böyük qardaşı, xitaisəca rəssam olan Ruslanın özünün müəllimi və yol göstərəni adlandırdı. Onun fikirlərinin böyük təsiredici qüvvəyə malik olduğunu qeyd edir. Ruslan əvvəllər incəsənət dair kitabları baxmağa qoymayıb. Düşünüb ki, o, uşaqdır. Lakin sonra baxıb ki, istedadı var. Bundan sonra onunla ağıllı rəftar edərək məsləhətləri ilə idarə edib. Kiçik qardaşını rəssamlıq texnikası ilə tanış edib, Səhətə oxu üçün kitablar götürüb. Bütün bunlar da uşağda özünün qəhrəmanlarına emosional həssaslıq doğurub.

Səhət II sinifdə oxuyanda Valter Skottun "Ayvenqo" adlı əsərini oxuyub. Bu kitab onun təfəkkürünə elə böyük təsir göstərmiş ki, bundan sonra o, əsərdə təsvir olunan cəngəllərini çəkməyə başlayıb. Onun fikrincə, yaradıcılığında ən böyük təsiri məşhur İtalyan rəssamları Bottičelli və Leonardo da Vinçi etmişdi. "Veneranın doğulması" və "Bahar" əsərləri ilə Bottičelli təfəkkürünə böyük zərbə vuraraq təsir edib. Da Vinçiyə rəssam kimi baxaraq ona yavaş-yavaş alışmağa başlayıb.

Səhətə danışdırdı ki, 164 nömrəli orta məktəbdə təhsil alırdım. Qara daşdan yonulmuş məktəb binası dəlixananın yanında yerləşirdi. Dəlil qışqırmaq

